

Sygn. akt I ACz 2167/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Józef Wąsik

Sędziowie: SSA Regina Kurek

SSO del. Marek Boniecki (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2013 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w B.

przeciwko: T. R., S. R. i M. R.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia pozwanych na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 22 sierpnia 2013 r., sygn. akt. I C 713/13

postanawia: **oddalić zażalenie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie zabezpieczył do czasu prawomocnego zakończenia postępowania roszczenie strony powodowej o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny z dnia 16 września 2008 r. zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. K. w Kancelarii Notarialnej w B., Rep.(...)numer (...), poprzez nakazanie pozwanemu T. R. zbywania i obciążania nieruchomości położonej w miejscowości S. składającej się z działek ewidencyjnych o numerach: a) (...) (...),(...) (...) (...)objętych księgą wieczystą m (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Bochni; b) (...) objętą księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Bochni; c) (...)(...) objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Bochni oraz ww. zakaz nakazał ujawnić poprzez wpis w działach III ksiąg wieczystych o numerach (...) prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Bochni.

Sąd pierwszej instancji przyjął, że w świetle zebranego dotychczas materiału dowodowego, tj. twierdzeń strony powodowej zawartych w pozwie oraz we wniosku o zabezpieczenie oraz załączonych do nich dokumentów, a w szczególności umowy darowizny z dnia 16 września 2008 r., odpisów z ksiąg wieczystych oraz tytułów wykonawczych wystawionych przeciwko jednemu z darczyńców S. R., stwierdzających źródło oraz wysokość jego zobowiązań podatkowych wobec Skarbu Państwa oraz biorąc pod uwagę, iż nie posiada on żadnych składników majątkowych, z których mogłoby dojść do skutecznego zaspokojenia wierzytelności wynikających z tych zobowiązań, należało uznać, iż roszczenie zostało należycie uprawdopodobnione.

Sąd pierwszej instancji zgodził się także ze stroną powodową, iż posiada ona interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia, gdyż istnieje ryzyko ponowienia działań przez pozwanego T. R. zmierzających do dalszego wyzbycia

się przedmiotowej nieruchomości, co uniemożliwiłoby lub w znacznym stopniu utrudniło egzekucję prowadzącą do zaspokojenia strony powodowej.

Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, że wybrany sposób zabezpieczenia zapewni uprawnionemu należytą ochronę, a zobowiązanego nie obciąży więcej, niż jest to konieczne. Możliwym będzie bowiem dalsze użytkowanie przez pozwanego T. R. przedmiotowych nieruchomości, co najmniej aż do czasu zakończenia postępowania.

Jako podstawę prawną swojego rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji wskazał art. 730¹ k.p.c., art. 738 k.p.c., art. 755 k.p.c.

Postanowienie powyższe zaskarżyli w całości zażaleniem pozwani, wnosząc o jego zmianę i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia oraz zarzucając:

1) naruszenie art. 199 §1 pkt 2 k.p.c., poprzez to, że sprawa o uznanie za bezskuteczną umowę darowizny z dnia 16.09.2008r. pomiędzy dłużnikiem S. R. a obdarowanym T. R., została już uznana za bezskuteczną wobec Naczelnika Urzędu Skarbowego w B. – Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 28 stycznia 2011 r. - sygn. akt: IC 479/10, a powód uzyskał już w tym postępowaniu zabezpieczenie roszczenia polegającego na zakazie zbywania i obciążania nieruchomości przez pozwanego. Przepisy K.c. nie przewidują wielokrotnego uznania bezskuteczności tej samej czynności prawnej, wobec tego samego pokrzywdzonego czynnością wierzyciela. Pozwany T. R. zapłacił powodowi wartość przedmiotu sporu określonego przez powoda na kwotę 250 000 zł, co powód przyznał, natomiast sposób, w jaki powód zaksięgował w swojej dokumentacji dokonaną wpłatę nie ma w tej sprawie żadnego znaczenia;

2) T. R. nie jest podatnikiem w tej sprawie, ani też nie jest odpowiedzialny za zobowiązanie podatkowe ojca - S. R.;

3) brak interesu prawnego polega na tym, że umowa darowizny z dnia 16 września 2008 r. – rep.(...)została już uznana za bezskuteczną wobec powoda, a wobec treści tego wyroku i spłaty wartości przedmiotu sporu (wartości czynności prawnej), obciążanie strony pozwanej dalszymi długami pozwanych ponad wartość przedmiotu sporu, którą jest wartość umowy darowizny wskazana w prawomocnie zakończonym postępowaniu o uznanie bezskuteczności umowy przez powoda darczyńców, nie ma uzasadnienia prawnego.

Strona powodowa w odpowiedzi na zażalenie wniosła o jego oddalenie, wskazując, że zabezpieczenie udzielone w poprzednio rozpoznawanej sprawie upadło z mocy prawa, wobec uprawomocnienia się wyroku, a nadto przedmiotem żądania w niniejszej sprawie jest inne roszczenie strony powodowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie można zgodzić się ze skarżącym co do tego, że w rozpoznawanej aktualnie sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 199 §1 pkt 2 k.p.c. z uwagi na uprzednie prawomocne rozstrzygnięcie sprawy I C 479/10. Do stwierdzenia zaistnienia stanu rei iudicatae konieczna jest tożsamość roszczeń zarówno na płaszczyźnie podmiotowej, jak i przedmiotowej. O ile aspekt podmiotowy, przynajmniej w relacji powód – pozwany T. R., wydaje się oczywisty, o tyle o tożsamości przedmiotu obu sporów mówić nie sposób. Jakkolwiek nie wynika to wprost z treści art. 527 i nast. k.c., skarga pauliańska ściśle związana jest z konkretną wierzytelnością określonego wierzyciela. Przejawem tego jest m.in. obowiązek określenia zarówno w pozwie inicjującym tego typu postępowanie, jak i wyroku je kończącym: zaskarżonej czynności, osoby wierzyciela oraz wierzytelności, ochronie której służy skarga (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., III CZP 139/95, OSNC 1996/1/17). O powadze rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. będzie zatem można mówić wyłącznie wtedy, gdy w obu sprawach zajdzie tożsamość wszystkich wskazanych wyżej elementów.

Jak wynika z treści wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 28 stycznia 2011 r. wydanego w sprawie I C 479/10, Sąd ten, uwzględniając powództwo w całości, uznał za bezskuteczną wobec Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu

Skarbowego w B. umowę darowizny z dnia 16 września 2008 r. w celu umożliwienia stronie powodowej zaspokojenia wierzytelności z tytułu zaległości podatkowych S. R. w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2005 w łącznej kwocie 317 734 zł z odsetkami oraz jego zaległości w podatku od towarów i usług za poszczególne okresy miesięczne 2005 r. w kwocie łącznej 210 476 zł z odsetkami. Tymczasem w aktualnie rozpoznawanej sprawie powód domaga się uznania ww. umowy za bezskuteczną w celu umożliwienia mu zaspokojenia wierzytelności z tytułu zaległości podatkowych S. R. w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2006 w łącznej kwocie 561 946 zł z odsetkami, zaległości w podatku od towarów i usług za poszczególne okresy od stycznia do grudnia 2006 r. w kwocie łącznej 322 900 zł z odsetkami oraz zaległości w podatku od towarów i usług za okresy od marca do grudnia 2007 r. w kwocie łącznej 317 094 zł z odsetkami. Wobec zatem odmienności wierzytelności, ochronie których służy wniesiona skarga pauliańska, nie może być mowy o tożsamości przedmiotu obu spraw, a co za tym idzie powadze rzeczy osądzonej. W tej sytuacji także, pomijając nawet skutek przewidziany art. 754¹ k.p.c., kwestia udzielenia zabezpieczenia w sprawie I C 479/10 nie miała żadnego znaczenia.

Odnosnie z kolei okoliczności, że pozwany T. R. nie odpowiada w rozpoznawanej sprawie za zobowiązania podatkowe swoje i ojca S. R., to była ona tak bezsporna, jak i irrelevantna dla rozstrzygnięcia. T. R. został, stosownie do art. 531 §1 k.c., pozwany jako osoba trzecia, która na skutek czynności prawnej z dłużnika uzyskała korzyść majątkową.

Chybiony jest także zarzut braku interesu prawnego po stronie powoda, który to zarzut skarżący opierał na tym, że czynność prawna z dnia 16 września 2009 r. została już uznana za bezskuteczną względem powoda w sprawie I C 479/10, pozwany T. R. zapłacił stronie powodowej kwotę 250 000 zł, która stanowiła wartość darowizny, a przez to zwolnił się z odpowiedzialności. W istocie wartość korzyści, którą uzyskuje osoba trzecia na skutek czynności dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, stanowi górną granicę jej odpowiedzialności, poza którą nie można już mówić ani o pokrzywdzeniu, ani de facto o korzyści. Niemniej jednak sam fakt określenia przez strony w umowie wartości jej przedmiotu nie oznacza, że taka jest w istocie jego wartość rynkowa, a ta właśnie winna być brana pod uwagę przy określeniu korzyści uzyskanej przez osobę trzecią. Zauważyć należy, iż strona powodowa w pozwie, na wypadek kwestionowania przez stronę pozwaną zasadności roszczenia z uwagi na dokonaną spłatę w sprawie I C 479/10 wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii rzeczoznawcy na okoliczność ustalenia wartości rynkowej będących przedmiotem darowizny nieruchomości. Zwrócić uwagę trzeba także na fakt, że w aktualnie rozpoznawanej sprawie strona powodowa wskazuje, że pokrzywdzenie wierzyciela na skutek czynności z 16 września 2008 r. nastąpiło nie tylko poprzez darowanie nieruchomości na rzecz pozwanego, ale również obciążenie nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym (por. w tej kwestii uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 206/12, G. Prawna NO 2013/62/2).

Mając powyższe na uwadze, wobec bezskuteczności podniesionych zarzutów, Sąd Apelacyjny na podst. art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c. postanowił jak w sentencji.